

Flot opbakning fra region og erhvervsliv

Rektors tale ved Syddansk Universitets årsfest 1. oktober 1999

Det forløbne år på Syddansk Universitet har stået i konsolideringens, integrationens og strategiens navn. Konsolidering har været kodeordet, både når det gælder den række af nye uddannelser, som er blevet søsat de seneste år, og som med een undtagelse – nemlig økonomi i Esbjerg i 1999 – har opnået en tilfredsstillende søgning, og når det gælder opbygningen eller udbygningen af dertil hørende forskningsmiljøer.

Integrationen har omfattet såvel den helt interne omorganisering af studier, institutter, fakulteter og administration samt af de styrende organer, der har været en nødvendig følge af fusionen mellem tre institutioner i fire byer, som den både nødvendige og perspektivrige regionale forankring, universitetet tilstræber.

Jeg kan ikke fortænke en række medarbejdere i at mene, at disse to dagsordener har været tilstrækkeligt krævende til at få det sidste år til at gå endog meget hurtigt, men dertil kommer, at vi – som vore søsterinstitutioner – har skullet formulere os forpligtende om vore strategiske mål i de kommende fire år i form af en udviklingsaftale eller -kontrakt mellem universitetet og regeringen. Herom senere.

Det forgangne år har naturligvis rummet både positive og negative begivenheder – men heldigvis flest af de første. Til de udpræget negative hører et urimeligt ringe edb-produkt, som universitetet loyalt, igennem meget lang tid og med en betydelig ressourceindsats har forberedt sig på at tage i brug for at kunne opfylde de gældende myndighedskrav om registrering af vore studerendes studieaktiviteter, og som forlængst burde have fungeret på blot et rimeligt niveau. Til de positive – og det er langt mere afgørende – hører dels

ibrugtagningen af hårdt tiltrængte nybygninger i Odense til medicin, humaniora og naturvidenskab – for sidstnævntes vedkommende i form af en gave fra A.P.Møllers og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal, dels søgningen til vore nye uddannelser i Kolding, Esbjerg og Sønderborg og den aktive støtte, vi har oplevet i disse tre byer.

Jeg vil for så vidt angår byggeri gerne kvittere for det løfte, der gemmer sig i regeringens forslag til Finanslov for år 2000, og som indebærer, at en del af universitetets dokumenterede behov for fortsat udbygning i Odense vil kunne tilgodeses inden for en forhåbentligt ikke al for lang periode. Det er vigtigt, ja nødvendigt, fordi vore undervisnings- og forskningsaktiviteter allerede i år vil være placeret 10 forskellige steder i byen, hvilket besværliggør en fortsættelse af den meget dynamiske udvikling, vi har gennemløbet i de seneste 10 år. I Esbjerg har universitetet via fusionsaftalen forpligtet sig til at anvende en stor del af det 4-årige regionale tilskud til en udbygning, der dels vil muliggøre den forventede ekspansion i studerende og ansatte frem til 2007, dels bidrage til at skabe en velfungerende campus i byen, mens situationen i Kolding, hvor universitetet bor til leje, bliver særdeles kritisk allerede næste år og formentlig kun kan løses i tæt, effektivt og usædvanligt hurtigt samarbejde mellem forskningsministeriet, dets byggedirektorat, universitetet og Kolding Kommune. Vi skitserer fra vor side om kort tid en mulig, men også radikal løsning over for ministeriet. I Sønderborg oplever vi p.t. en vilje til at støtte os, som kun kan beskrives som flot. Jeg har i hvert fald ikke hørt om andre danske universitetsbyer, som eksplicit hæver kommuneskatten med

henvisning til ønsket om og behovet for at støtte universitetet i en kritisk og måske afgørende fase for indfrielse af vore visioner i grænseregionen. Jeg håber, at det vil gøre så meget indtryk, også i ministeriet, at vi sammen konstruktivt kan finde en løsning på den lidt for komplicerede byg-

ningssituation i Sønderborg. Og så skal jeg i øvrigt – heldigvis traditionen tro – takke Byggedirektoratet for et fint samarbejde om universitetets lokale forhold. Jeg glæder mig over, at det netop er blevet sikret, at direktoratet også i fremtiden befinder sig organisatorisk tæt på universiteterne.

Byggeri og planlægning er tæt knyttet til visioner og muligheder for universiteterne, og derfor bruger lederne overalt i landet en del tid og kræfter på dette vanskelige og dyre område. Jeg vil gerne dvæle et øjeblik ved betydningen af at fastholde mulighederne ikke blot for da-

gens, men også morgendagens visioner. I Odense råder universitetet over meget betragtelige friarealer i form af fritliggende marker, der, selv efter frasalget af herregården Hollufgård og en del af dens jord til Odense Kommune, med sine 350 ha udgør det største fysiske udviklingsrum for noget dansk universitet.

De kommende år vil vise, om stat og kommune sammen med universitetet magter at udnytte de enestående muligheder for at skabe en helhed af bygninger og areal, der er større end summen af de enkelte elementer. Forudsætningen for, denne helhed kan opnås, er skarpt sagt, at det bliver universitetets behov, der kommer til at styre den fremtidige udnyttelse af arealet.

Dette behov er først og fremmest et behov for lokaler til forskning og uddannelse og de servicefunktioner, som umiddelbart knytter sig hertil: administration, bibliotek, kantiner osv.

Men ud over disse mere snævre interesser har universitetet også behov for fysisk fællesskab med institutioner, som understøtter og beriger forskningen og uddannelserne. Syddansk Universitets stærke engagement i industriel anvendelse af forskningsresultater har ført til grundlæggelse af en forskerpark i den vestlige ende af arealet. Udviklingen af forskerparken er også i Odense en højt prioriteret opgave, langt vigtigere for universitetet end nærhed til andre uddannelsesinstitutioner med ringe relation til universitetets kerneaktiviteter. Desuden kunne mulighederne for at tiltrække udenlandske gæsteforskere og -studerende forbedres gennem opførelse af gæsteboliger og internationale kollegier. I begge tilfælde må der være tale om en udvikling i funktionel og arkitektonisk harmoni med universitetets egen udbygningsplan. Der er brug for en kreativ proces, hvor vi sammen fastlægger de overordnede interessesfærer på arealet. Selv vil jeg ikke afvise, at Odenses næste gymnasium – i lyset af oprettelsen af et nyt Institut for gymnasiepædagogik på universitetet – kunne placeres her, ligesom jeg tilskyndet af Danmarks Forskningsråds analyse af fordelene ved en større integration af sektorforskningen i universitetsverdenen er parat til at invitere både større og mindre sektorforskningsinstitutioner til Odense. Socialforskningsinstituttet eller andre velegnede institutioner bør ikke nødvendigvis til evig tid henslæbe tilværelsen i København, men kunne med held placeres fysisk integreret i en eller flere af dette universitets byer.

Under alle omstændigheder er det vigtigt ikke at bortødsle den mulighed, universitetet har for her i byen at skabe et enestående forsknings- og udviklingsmiljø til gavn ikke blot for regionen, men hele landet, og jeg glæder mig over Byggedirektoratets støtte til en visionær planlægning.

Rektor Henrik Tvarnø

Uddannelser og regionalt samspil

Søgningen i 1999 til vore nye uddannelser demonstrerede foreløbigt bæredygtigheden af vor fusionshypotese: at der i Ribe, Vejle og Sønderjyllands Amter fandtes et uudnyttet potentiale af unge, som både gerne ville blive i deres region og søge en lang uddannelse. Vi undersøgte i 1996-97 grundigt dette spørgsmål, og vor analyse blev ikke uventet afgørende for Undervisningsministeriets tilslutning til fusionsideen. Som det fremgår af diagrammet sidst i det omdelte program, er der i de enkelte byer tale om en stærk lokal søgning, som antyder, at vort initiativ rent faktisk kan bidrage til opfyldelse af regeringens ambitiøse målsætning om at øge andelen af en ungdomsårgang, der tager en videregående uddannelse, herunder en lang videregående uddannelse.

Der er efter min opfattelse grund til en tilstrækkelig optimisme for så vidt angår universitetets mulighed for at få godt fat på uddannelsesområdet. Det gælder også efter- og videreuddannelser, hvor universitetet forbereder en regionalt forankret offensiv med udgangspunkt i et nyt sekretariat i Kolding. Men det står mig også klart, at det ville have været vanskeligt uden den stærke opbakning, vi har fået både pekuniært og moralsk hos kommuner, amter, andre institutioner og for nylig fra Bitten og Mads Clausens Fond, hvorfra universitetet har modtaget et betydeligt beløb til udvikling af det strategisk vigtige ingeniørmiljø i Sønderborg.

Når det gælder universitetets rolle i regionalt samspil om forsknings- og udviklingsopgaver, frygter jeg nogle gange, at forventningerne er så høje, at det på kort sigt bliver svært at indfri dem alle. Vore kerneopgaver – uddannelse og egenforskning – må ikke forsømmes, og det kan give forsinkelser i forhold til det samspil, som vi ellers meget gerne vil give vores bidrag til. Men det er jo trods alt et luksusproblem i forhold til det grundlæggende forhold, at universitetet for øjeblikket lever i medvind, ikke mindst regionalt.

Regeringen har jo mærkeligt nok endnu ikke taget den fulde konsekvens af, at

Syddansk Universitet opererer i 4 ud af landets 8 universitetsbyer – med den nærliggende konklusion til følge, at så skulle vi også råde over ca. halvdelen af universitetsverdenens forskningsbevillinger! Lidt mindre ville dog også kunne gøre det, i alt fald til en start...

Som man vil vide, ligger det mig også til dagligt fjernt at beskæftige mig med økonomiske forhold, og derfor vil jeg da slet ikke gøre det ved en festlig lejlighed som i dag. Jeg skal følgelig undlade at udtrykke min overraskelse over de lidt perspektivløse nedskæringer på universitetsforsk-

ning og uddannelse, som rummes i den fremlagte finanslov, og i stedet nøjes med at udtrykke håb om, at regeringen i forhandlingerne om finansloven i denne sag vil lytte til oppositionen, der stort set entydigt har erklæret, at der må være tale om trykfejl.

Og jeg skal derfor heller ikke udbrede mig om det forhold, at universiteternes samlede økonomi er blevet drænet ganske betydeligt pga. en række nye udgifts- og afgiftstyper, som vi ikke (længere) kompenseres for i tilstrækkeligt omfang.

Mere overordnet afslører disse økonomiske tendenser imidlertid en manglende politisk afklaring af, hvilken betydning man ønsker, universiteterne skal spille i et 20-30-årigt perspektiv. Jeg synes – måske ikke overraskende – at noget af det mest spændende, man kan beskæftige sig

med i disse år, er betydningen af både den rasende hurtige udvikling i og påvirkning fra den internationale og nationale forskningsindsats og betydningen af uddannelsen af højeste kvalitet – både når det gælder de kulturelle, politiske og økonomiske aspekter for de moderne samfund, og jeg tror ikke, denne betydning kan overvurderes. Det glæder mig derfor meget, at vor ny forskningsminister så tydeligt signalerer, at det netop er en synsvinkel af denne type, hun vil anlægge på sektoren. Lykkes det at dreje debatten i denne retning, bliver det uden tvivl både mere spændende og udfordrende at arbejde på et universitet.

I det forløbne år har universitetet modta-

naturligvis konkret på biotek-programmidlerne, der netop nu er blevet overført som basisforskningsmidler til de universiteter, som for mere end 10 år siden var så heldige at råde over dygtige medarbejdere, der var i stand til at formulere ambitiøse projekter, og hvis forskningsgrupper har overlevet flere hårde, men nyttige internationale evalueringer. Der er ingen tvivl om, at ministeriet, som indtil for halvandet år siden havde forskningsråds-systemet som sit måske væsentligste område, nu skal bidrage til en bedre balance mellem universitetsaktiviteter og rådsaktiviteter – også for at sikre uddannelsernes kvalitet. Den relativt store stigning i rådsmidler og programmidler skaber jo

grobund for en farlig udvikling på universiteterne: nemlig den at for mange forskere i for lange perioder træder ud af rollen som undervisere eller vejledere af vore studerende. Så jeg vejrer morgenluft og glæder mig naturligvis samtidig over, at det selv-samme fagmiljø helt aktuelt er bedømt som værende suverænt i toppen af dansk bioteknologisk forskning.

En delvis nydannelse – nemlig et pædagogisk universitet (DPU) i form af en sammenlægning af DLH, DPH og DPI i København – bliver ifølge Undervisningsministeren en realitet i løbet af et års tid. Vi har som bekendt ikke noget principielt imod fusioner, men det er vores opfattelse, at styrkelse af den pædagogiske forskning i Danmark skal ses i en større sam-

menhæng, og at man i større udstrækning skal tilgodesee de initiativer og miljøer, som i de seneste er skabt på universiteterne. Vi er med andre ord bekymrede over, om opbygningen af DPU forringer muligheden for at videreudvikle disse nye miljøer.

Den skitserede model sikrer på grund af den lidt aggressive territorieafgrænsning, der har fundet sted, ikke en udvikling, der vil være til gavn hverken for SDU eller vor region. Vi anbefaler en stærkere regional forankring af den pædagogiske forskning – herunder støtte til forskellige regionale

Kaare Christensen (i midten) og Allan Vaag (t.h.) blev begge promoveret til medicinske doktorer af Henrik Tvornø.

get en ny ansættelsesbekendtgørelse, der på nær enkelte skønhedsfejl fungerer ganske tilfredsstillende, og fra 1. januar skal vi forholde os aktivt til en mulig kommercialisering af vore ansattes opfindelser. Jeg vil gerne kvittere for begge de nye regelsæt, som jeg er sikker på vil vise sig gavnlige for universitetsdrift.

Jeg vil også udtrykke min glæde over, at forskningsministeriet har valgt at afprøve en procedure for indlejring på universiteterne af nogle af de meget store midler, der cirkulerer rundt i forskningsrådsregi som bundne programmidler. Jeg tænker

modeller for samarbejde mellem seminarier, kommende centre for (mellemlange) videregående uddannelser og alle universiteterne, ikke kun DPU.

Sat på spidsen er det vor bekymring, at en centralistisk DPU-model vil svække de meget positive, men endnu kun spirende tendenser til at øge universiteternes opmærksomhed mod de pædagogiske og lærende aspekt – både som forskningssområde og i egen praksis. Det ville være meget ærgerligt, hvis en sådan satsning medfører større skade end gavn. Jeg er klar over, at bodelingen mellem de to ministerier gør det vanskeligt at tage en diskussion herom i regeringen, men vil alligevel opfordre vor ressortministerium til at interessere sig mere for sagen.

Vi har – som nævnt i indledningen – også udarbejdet et udkast til en udviklingskontrakt mellem hhv. Forsknings- og Undervisningsministeriet og Syddansk Universitet. Jeg har fra starten været positivt interesseret i at bruge denne idé til at give offentligheden en bedre orientering om universitetets virke og samtidig kvalificere den interne debat på universitetet om en mere gennemtænkt ressourceanvendelse. Jeg ser i realiteten også kontrakten som en af de få øjeblikkelige muligheder, universiteterne har for med held at gøre sine i øvrigt velargumenterede krav og ønsker gældende på den politiske scene. Til min glæde har såvel fakultetsrådene som alle grupper i konsistorium tilsluttet sig dette principielle standpunkt.

Det er klart, at der er en direkte sammenhæng mellem omfanget af de midler, som stilles til rådighed for f.eks. SDU og de opgaver, vi kan påtage os at løse kvalificeret, men omvendt er et højt ambitionsniveau uomgængeligt uanset det øjeblikkelige økonomiske udgangspunkt.

Jeg kan ikke komme ind på alle elementer i vort udspil til kontrakt, som her i oktober færdigdrøftes i fakulteterne og konsistorium. Men jeg tror ikke, at jeg gætter meget galt, når jeg opsummerer de mål, som universitetet stiller sig i de kommende 3-4 år under følgende overskrifter:

Vi vil og skal bruge megen energi på at realisere visionerne knyttet til universitetsfusionen og dermed skabe et fagligt stærkt, dynamisk og internationalt orienteret universitet.

Vi vil i særdeleshed koncentrere kræfterne om de nye fagmiljøer – uddannelser og forskning – som vi netop har sat i gang og som planlægges påbegyndt i år 2000 og 2001.

Vi vil derudover pege på nogle strategisk vigtige områder, som med held kan – og bør – tilføres væsentligt flere bevillinger i form af stillinger og apparatur.

Vi vil forbedre den intellektuelle infrastruktur – især koncentreret om biblioteksforhold og informationsteknologi.

Vi skal have forbedret og forøget den fysiske infrastruktur i alle fire byer.

Vi vil yde vores bedste i den regionale forankringsproces, som vi har lagt op til, og som er blevet vel modtaget overalt. Det regionale ansvar og de regionale muligheder er en meget stor udfordring – også ud over den første kontraktperiode – og omfatter andre uddannelses- og forskningsinstitutioner, offentlige myndigheder, private virksomheder og de kommende studerende.

Endelig vil vi på særlige områder fokusere på uddannelsernes kvalitet og studiemiljøet, ligesom vi vil styrke personalepolitikken over en række felter og dermed skabe mere spændende arbejdspladser – ultimativt for at sikre den nødvendige nyrekruttering af kompetente kvinder og mænd til alle vore stillingskategorier.

Med disse mål for øje vil også de følgende år blive ganske aktive på Syddansk Universitet.

Danmarks nye forskningsminister Birte Weiss havde takket ja til rektor Henrik Tvarnøs invitation til årsfesten på Syddansk Universitet.